

Anna Olbrycht

Śląskie Kuratorium Oświaty

Wizyta studyjna w Reading była próbą bliższego poznania angielskiego systemu oświaty, roli dyrektora oraz funkcjonującego systemu nadzoru.

Trudno jest zrozumieć i dokładnie poznać cały skomplikowany (nie da się ukryć) system edukacji w Anglii w tak krótkim czasie. Podczas wizyt w szkołach (The Coombes School w Aborfield, Maiden Erlegh School, szkoła St Johns w Marlborough, szkoła Larkhall w Lambeth) i spotkań z przedstawicielami różnych instytucji edukacji, interesowało nas tyle zagadnień, że z pewnością nie są one jeszcze pełne i uporządkowane.

Dowiedziałam się między innymi, że:

- są różne typy szkół (state schools, independent schools), finansowane przez różne organy: szkoły lokalne (community schools), szkoły społeczne (voluntary schools), szkoły fundacyjne (foundation schools), a także wiele innych (np. akademie, szkoły wyznaniowe);
- kształcenie obowiązkowe obejmuje dwa etapy:
 - *primary education* (szkolnictwo podstawowe) w wieku 5-11 lat.
 - *secondary education* (szkolnictwo średnie I stopnia) w wieku 11-16 latKształcenie jest obowiązkowe od 5 do 16 lat, chociaż wiele dzieci rozpoczyna naukę w klasie zerowej szkoły podstawowej w wieku 4 lat;
- w Anglii funkcjonuje tzw. etap przygotowawczy (*Foundation Stage*), w którym dzieci (3-5 lat) zmierzają do osiągnięcia "celów edukacji wczesnoszkolnej" obejmujących sześć kluczowych dziedzin programu nauczania:
 1. rozwój osobowy, emocjonalny i społeczny;
 2. komunikacja, język i umiejętność czytania i pisania;
 3. rozwiązywanie problemów;
 4. wnioskowanie i umiejętność liczenia;
 5. rozumienie i wiedza o świecie;
 6. rozwój fizyczny oraz rozwój twórczy.Rozwój dziecka w kontekście wymienionych celów poddawany jest ocenie poprzez ciągłą obserwację;
- wszystkie szkoły mają duży zakres autonomii: mają prawo przygotować własny program nauczania w celu zaspokojenia swoich konkretnych potrzeb i odniesienia się do specyficznej sytuacji lokalnej (oparty o określone centralnie wymagania dotyczące poszczególnych przedmiotów).
- przeprowadzaniem **inspekcji** szkolnych w Anglii zajmuje się Urząd ds. Standardów Kształcenia, Usług na Rzecz Dzieci i Umiejętności (Office for Standards in Education, Children's Services and Skills), czyli OFSTED. Jest to odrębna jednostka rządowa niemająca statusu ministerstwa, do której zadań należy również kontrola i nadzór nad opieką dzienną i socjalną, oraz przeprowadzanie inspekcji w szkołach i kolegiach,

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

a także w innych instytucjach świadczących usługi na rzecz dzieci, nauczycieli, pracy z młodzieżą, uczenia się w miejscu pracy oraz kształcenia dorosłych;

- wszystkie placówki przygotowują się do planowanego w 2012 roku wprowadzenia zmian w standardach ocenia szkół przez OFSTED.

A moje refleksje i spostrzeżenia?

Patrząc na rolę dyrektora szkoły w Anglii, można powiedzieć, że jest ona mniej więcej podobna do roli dyrektora w Polsce. Dyrektor szkoły w Anglii jest odpowiedzialny za wewnętrzną organizację, zarządzanie i kierowanie pracą szkoły. Dyrektor jest zobowiązany do konsultacji z władzami lokalnymi, radą prowadzącą szkołę, pracownikami szkoły oraz rodzicami uczniów, musi przestrzegać obowiązujących przepisów i działać w ramach określonych przez radę. Natomiast procedura wyboru dyrektora w Anglii trwa dwa dni, jest bardzo rozbudowana i stresująca (obejmuje m.in. kilka rozmów kwalifikacyjnych z różnymi podmiotami, przedstawienie własnej koncepcji pracy, znalezienie „na gorąco” propozycji programu naprawczego dla zaprezentowanej przez komisję innej szkoły).

Na spotkaniu podsumowującym z Trevorem Davisem, dyrektorem Niezależnego Konsorcjum ds. Standardów w Edukacji i Szkoleniu (ICSET), usłyszeliśmy, że dyrektor szkoły powinien być kreatywny, inteligentny, sprytny, ukierunkowany na karierę zawodową, agresywny w działaniach, skutecznie wprowadzający zmiany. Dyrektor powinien być przywódcą, a nie tylko administratorem. Taki dyrektor szkoły, będzie dobierał sobie nauczycieli, którzy wykorzystując wszystko, co zostało im powierzone (kwalifikacje, zasoby, materiały), z pasją poświęcą się procesowi nauczania i uczenia się. Dla nich najważniejsi są uczniowie. O tym mówili na spotkaniach dyrektorzy szkół stwierdzając, że dzisiaj jest inna rola nauczyciela, który powinien być przyjacielem, opiekunem socjalnym, rodzicem, osobą, która uczy, pomaga, wspiera i jest autorytetem dla uczniów. W szkole najważniejsze są relacje między uczniami i nauczycielami, w których dominuje oddanie, miłość i szacunek. O sukcesie szkoły decyduje zgrany zespół ludzi, świadomych odpowiedzialności za funkcjonowanie i efekty pracy szkoły, umiejętność wykorzystania ich potencjału oraz znalezienie naturalnych liderów.

Obserwując szkoły w Anglii, należy także podkreślić, że bardzo ważna jest w nich praca zespołowa uczniów, widoczna od najwcześniejszych etapów kształcenia. Szkoła stara się przede wszystkim kształtować u uczniów poczucie odpowiedzialności za własną naukę, chce aby uczeń był dociekliwy, rozumny, analityczny, zaradny, przygotowany do podejmowania ryzyka, miał otwarty umysł i umiał się zachować.

Dużą i ważną część naszej wizyty w Anglii stanowiło zapoznanie się z procedurami sprawowania nadzoru nad szkołami. Mogliśmy spojrzeć na inspekcję szkolną od strony instytucji, które ją planują i przeprowadzają oraz z punktu widzenia kontrolowanej szkoły. Proces kontroli rozpoczyna się autoewaluacją szkoły w postaci szczegółowego raportu, następnie obejmuje m.in.: wyniki uczniów, kwalifikacje kadry, jakość nauczania, efektywność zarządzania. Ocena OFSTED dotyczy porównania wkładu włożonego w proces edukacji w szkole (wkład merytoryczny, finansowy) z efektami (np. mierzalne wskaźniki kształcenia, takie jak umiejętność czytania czy pisanie osiągnięta przez uczniów). Najważniejsze jest to, że podczas wizyty inspektorów, dyrektor musi wykazać, iż pod jego przywództwem, szkoła

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

realizuje założone cele, poprawiła efektywność pracy, a uczniowie wykazują postępy w nauce. W wyniku inspekcji, szkoła otrzymuje ocenę (w skali czterostopniowej) oraz rekomendacje pokontrolne.

Ciekawym spostrzeżeniem dla mnie był fakt, iż żadna ze szkół nie ukrywała otrzymanej wcześniej słabej oceny, nie podważała jej zasadności, nie tłumaczyła jej niesprzyjającymi okolicznościami czy trudnościami. W każdym przypadku wyniki inspekcji stały się impulsem do szukania czynników wpływających na niższy poziom danego wskaźnika, szukania przyczyn braku efektywności, a następnie bodźcem do wprowadzenia zmian podnoszących jakość kształcenia. Dyrektorzy z dumą prezentowali wdrażane strategie służące uzyskaniu wysokiej pozycji szkoły (programy naprawcze), które przyczyniły się do osiągnięcia sukcesu, do widocznego postępu szkoły. Aż chciałoby się powiedzieć: oby nasze ewaluacje i kontrole temu służyły...

Wizyta w Anglii była dla mnie ważna i wzbogacająca. A teraz pozostaje tylko refleksja nad tym, co było i co ja mogę z tej sytuacji dla siebie wyjąć, czego się nauczyć. Bo jak to ktoś określił: „doświadczenie to nie jest to, co nas spotyka, tylko to, co zrobimy z tym, co nas spotyka”.

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego